

5.4.2019

לכולם שלום,

פרסום לוח הפרים מתקרב, ומכאן שהנתונים מנותחים וההסברים על הפרים והשימוש בהם יגיעו בסקירה הצמודה לפרסום הלוח.

אולם, עוד לפני פרסומו, הנה סיכום של שבע שנתונים שבהם הובאו זרמות פרים לישראל מאירופה וצפון ארה"ב. שלוש חברות מייבאות זרמה לישראל: גנטיקה איכותית, פריין ושיאון. המניעים ליבוא הזרמה, הם שונים בין החברות.

תוצאות הפרים שזרמתם מגיעה לישראל, והנבחים בתנאי ישראל, מגיעות אחר כ-3 עד 4 שנים, לאחר תחילת ההזרעות בפר.

יבוא זרמה – לאורך השנים, שיאון ייבאה זרמות לישראל משלושה מניעים עיקריים:

1. **השוואה בין המדינות** – בטרם היווסדות אירגון האינטרבול, ובטרם היו לנו מדדים להשוואה, זרמות הפרים שהגיעו מחול, היוו את הבסיס להשוואה בין המדינות. היו פעמים שאף השתתפנו בניסויים בין לאומיים, שנתמכו בארגונים חיצוניים, לצורך השוואה גנטית בין המדינות השונות. כך היה בעבר הניסיון הפולני שבו השתתפו מספר מדינות, שזרמת פריהם הוזרעה על האוכלוסיה המקומית. כך גם פרים רבים שהגיעו בשנות ה-80 וה-90 (האינטרבול כבר נוסד), ושתוצאות בנותיהם בישראל עזרו לנו לדעת את ההתאמות בין ישראל למדינות שמהן יובאו הזרמות. ובכך לפתח את משוואות ההמרה בין המדינות השונות לישראל. לימים, האינטרבול המקבל את נתוני ספר העדר שלנו (כפי שהוא מקבל מכלל המדינות החברות בו), מעביר את ההמרות לפרים הנבחים בין המדינות השונות. יש להדגיש – **ההמרות מהאינטרבול, הם רק לפרים הנבחים השונים בעולם**: כל 4 חודשים, כ-10,000 פרי הולשטיין שונים, מהמדינות החברות בארגון, מתפרסמים לפי ההמרות לאותה המדינה.

2. **טיפוח** – שימוש בפרי נבחים מהעולם להזרעת עתודות. לאורך כל השנים, הטיפוח הישראלי השתמש בפרי נבחרים מחו"ל. עיקר המטרה הייתה כניסה של קווי דם אחרים מקווי הדם של הטיפוח המקומי. יש לזכור שהשימוש בפרי אלו גרם למערכת הטיפוח, לא מעט אכזבות, אולם ביחד עם זאת, גם ניסוי עם חומר גנטי זר. אין להתעלם מכך שמעת לעת, מגיע פר המוביל את כלל הטיפוח הישראלי להישגים מרשימים. זכור לטובה הינו הפר ג'סטס שעשרה מבניו תרמו רבות בישראל. "הסינון" בין תחילת השימוש של פרי היבוא, ועד פר נבחן ברמת 'לוח הפרי' הוא גבוה מאוד, ומכאן שמרבית הפרי, לא מגיעים לרמות כאלו גבוהות בישראל. אנו נוטים לזכור לטובה את הפרי שתרמו (וטוב שכך), אולם לצידם, עשרות פרי שלא הגיעו לרמה הרצויה.

3. **זרמה ממוינת** – כיוון שהטכנולוגיה עדיין לא קיימת בישראל, והביקוש הצודק מהרפתנים קיים, אנחנו מייבאים, מספר שנים, את הזרמה הממוינת מחו"ל.

כיום, אנו נמצאים בעמדה שונה. פרי הג'נומיק מציפים את לוחות הפרי בעולם כולו, ובודדים מהם נשארים בפריות לשימוש כנבחים. המשמעות – הפרי באים והולכים. ובמידה ואחד הפרי מגיע לידיי ביטוי טוב בישראל, הזמנת הזרמה שלו מאגודת המקור, היא במרבית המקרים עם התשובה – "צר לנו, הפר איננו".

בעת האחרונה, אנו מקיימים כינוסים של רפתנים ובהם הסברים על ההבדלים בין תוצרי הטיפול המקומי הנשען ברובו על פרים נבחרים מהימנים לעומת השימוש בפרי ג'נומיק או נבחרים מחו"ל. הרצאה ברוח זו, קיבלנו לאחרונה מאפרים עזרא. הממצא העיקרי שאנו רואים הוא ההבדל של כ-130 נקודות החמ"מ לטובת הפר הישראלי. המשמעות הכלכלית של נתון חשוב זה, מוכפל שבדקים את נתוני הפרה.

טבלה 1 מבטאת סיכום של שבע שנתונים האחרונים ביבוא הזרמה, לפי שלוש קטגוריות של פרי היבוא: הפכו לנבחרים בישראל; נבחרים בחו"ל; ג'נומיקים בחו"ל. הבדל משמעותי וחשוב שניכר מהמספרים של טבלה 1, הם מספר ההזרעות לפר שמקורו בחברות היבוא השונות. כששיאון מייבאת פר, כפר צעיר לבחינה, אזי מגיעים לכ-100 בנות למבחן מהימן ומוצק. לא כך בהזרעת מרבית הפרים האחרים. כששיאון מביאה זרמת פר לעתודות, הזרמה מוגבלת והדרכים לבחינת תוצאות הפר עוברות הרבה תחנות, כפי שנכתב למעלה.

מעת לעת, שיאון יבאה זרמה לשימוש, כפר מן השורה בלוח הפרים. וזאת למה? היו זמנים של מצוקה בפריים שהתאימו לעגלות. לעיתים, הפר "מתבטא בהצלחה" במדינות רבות והסיכוי להצלחתו בישראל, גבוה. דוגמא לכך היא הפר **בליסטו**. לפר בנות רבות במדינות רבות והבנים שלו מובילים את לוחות הפרים בעולם. גם בישראל אנו אוספים ומפעילים את בניו. לצד זה, אנו פרסמנו אותו כפר לשימוש הרפתנים.

טבלה 1: הזרעות פרי יבוא בישראל שנולדו בין השנים 2011 ל-2017

שנת לידה	חברה מיבאת	מס' פרים	נבחרים בישראל	חמ"מ ממוצע	נבחרים בחו"ל	חמ"מ ממוצע	ג'נומיק בחו"ל	חמ"מ ממוצע	מס' הזרעות	סה"כ פרים בשנתון
2011	גנטיקה איכותית	8			8	281			101	30
	פריין	13	4	603	9	406		1,102		
	שיאון	9	8	406	1	264		11,869		
2012	גנטיקה איכותית	1			1	546		0		25
	פריין	14	3	316	11	318		1,061		
	שיאון	10	6	304	4	756		5,531		
2013	גנטיקה איכותית	3			3	371				29
	פריין	16			16	416		1,234		
	שיאון	10	1	392	9	517		1,052		
2014	גנטיקה איכותית									18
	פריין	15			13	299	2	1,325	451	
	שיאון	3			3	395		462		
2015	גנטיקה איכותית									29
	פריין	23					23	1,923	686	
	שיאון	6					6	1,641	779	
2016	גנטיקה איכותית	0					0			24
	פריין	20					20	407	752	
	שיאון	4					4	762	928	
2017	גנטיקה איכותית									17
	פריין	12					12	70	859	
	שיאון	5					5	8	903	
										172
									28,548	סה"כ

מספר נקודות להבנה טובה יותר של הטבלה

- הפעלת הפרים בישראל היא כשנה וחצי עד שנתיים לאחר לידתם בארץ המקור. מכאן ששנתון 2017, עדיין לא הגיע לידי מימוש סופי ויפיעו עוד פרים משנתון זה בעתיד הקרוב. ופרים נבחנים ניתן לראות בשנתונים 2011 ו-2012. שנתון 2013 החל לקבל את המבחנים לפרים אלו.
- כבר בשנים הראשונות, הפרים היו עם נתוני ג'נומיק, אולם הפרסום בטבלה הוא רק לפי מבחנם היום ולכן לא מפורסמים נתוני המיקוריים. אולם, כולם שיובאו, היו בנתונים גבוהים וטובים לאותה התקופה, אחרת לא היו "מתחרים" ומצליחים להיות משווקים מול נתוני הנבחנים הישראליים.
- משנתון 2014 והלאה – לפרים עדיין אין מבחן בישראל וכל נתונייהם הם בעיקרם ג'נומיקים בלבד.
- ממוצע ההזרעות לפר שזרמתו מיובאת על ידי שיאון הוא גבוה יותר, וניתן מנתונים אלו לבצע את המבחן המהימן בישראל.
- פרים המגיעים לישראל, ומספר הזרעותיהם הוא מועט (במשקים המדווחים לספר העדר) - אין לפרים אלו כמעט משמעות גנטית. רק בהיותם כקבוצה, אולי ניתן לראות משמעות גנטית כללית, אולם לא פרטנית לפר.
- בכל שנה, הגיעה בממוצע זרמה מכ-25 פריי יבוא מגזע ההולשטיין

לישראל הסכם לביצוע מבחני ג'נומיק בהולנד. כבר מספר שנים אנו מבצעים וממיינים את העגלים לפי מבחנים אלו. כחלק מההסכם, אנו מחויבים להפעיל פרי ג'נומיק הולנדים בישראל. המחויבות הזו עומדת רק במידה ונתוני העגלים גבוהים דיים כדי להכניסם להזרעה בעדר הישראלי. ב-4 השנים האחרונות לא נמצאו עגלים שכאלו. לאחרונה, נבחרו שני פרי ג'נומיקים הולנדים שיופיעו בלוח הפרים תחת הכותרת של 'פרים נוספים'. אנו רכשנו את זרמתם ונשתמש בהם כפרי ג'נומיק שיעזרו ויתמכו בהתאמה בין ישראל להולנד. באותה הכותרת יופיעו 3 סוגי פרים שונים בתשלום:

1. פר נבחן בחו"ל שיש לו כבר מבחן טוב בישראל
2. פרי ג'נומיק הולנדים
3. פר שזרמתו ממוינת

אנו סיפקנו את מרבית הבקשות של המגדלים לעונת ההזרעות המתקיימת כעת. אולם, תמיד יש מגדלים המבקשים "בזמנים אחרים". אנו נוסיף פר אחד, שיהיה ברשות המזריעים, שייתן פתרון למקרים שכאלו. להלן נתוני הפרים הג'נומים ההולנדים (הם יחולקו למיכלי המזריע בזמן החלפת הלוח). קווי הדם של פרים אלו, שונים מהקווים הנמצאים בעדר הישראלי. טבלה 2: פרים נוספים – פרי ג'נומיק הולנדים

תכונות נלוות					תכונות יצור						אבות הפר		הפר		
אינדקס	התמדה (%)	הישרדות	פוריות	לרת"ס (לוג)	חלבון		שומן		חלב	חמ"מ	% הישנות	אב אם	אב	מספר	שם
					%	ק"ג	%	ק"ג	ק"ג						
-0.6	-	74	-0.5	-0.32	0.17	23.9	0.21	28.7	108	883	≈50	דנו	מגיטר	5933	פרופיט א G
-1.0	-	74	-0.5	-0.45	0.10	21.1	0.14	27.5	275	813	≈50	פורבול	אספרנטו	5934	בילדר G

שיפוט גופני במבכירות						המלטות פר מעבר			הפר	
גודל גוף	רגליים	עומק עטין	מקום פטמות	עטין כללי	% הישנות	% המלטה קשה	% תמותה	% הישנות	מספר	שם
99	108	117	106	117	חזוי	-1.9	0.0	חזוי	5934	בילדר G

כיוון שפרסום לוחות הפרים ותחילת ההזרעה בפריים החדשים תהיה ביום רביעי ה-17 לאפריל, אנו נדחה את ההסבר החשוב על השימוש בפריים מיד בסיום החג המגיע עלינו לטובה – פסח. כבר ביצענו זאת בעבר ונראה שההסבר שאינו צמוד ללחץ הזמנים של חלוקת הלוח בשני האתרים, מטיב עם כולנו. ומכאן שניפגש במסגרת שני האתרים לחוד: ביום שני, ה-29 לאפריל "לצפונים" וביום שלישי, ה-30 לאפריל "לדרומים".

כיבוד ומצב רוח טוב, מובטח. תזכורות ועידכונים יגיעו בהמשך.

אגב, למאחרים....ביום שישי הייתה פרשת "תזריע" הדנה בדיני ילודה ובמחלה אחת ארוחה שהייתה בעבר, הצרעת. כבכל שנה, שם כזה של פרשה....אי אפשר שלא להפנותה לציבור שעוסק בכך מידי יום ביומו.

שיהיה לכולנו שבוע טוב,
יואל